

עורך: עידו בסוק
מערכת: דליה הופשטטר, אורנה רינגל,
אורנה מלול, דבורה משה,
רות דהייזנס, דליה איתן

מתחילה כמעט תמיד מה כאן והעכשיו (גם כשמדובר ביומן, ואפילו בדיון ובתעודה). רק אחר-כך היא חוזרת 'אחורה' (20, 100 שנה), ואף זאת כדי לשוב מהר למדי אל הכאן והעכשיו.

באשר להיבט הלשוני: אי-אפשר לעבד לעברית קלה קטעי טלביזיה. אפילו כשמשתדלים לבחור קטעים קלים באופן יחסי, עדיין חבנת הנשמע והנצפה (ולפעמים הנקרא - של כתוביות) הנדרשת מצופה טלביזיה, שהוא תלמיד באולפן, היא על רמה גבוהה למדי. על המורה להיזהר, עם זאת, מניסיון נמרץ מדי להסביר את שלל המילים, המונחים והמושגים המופיעים בקטע חדשותי ועל אחר כמה וכמה בכתבת-יומן או קטע תיעודי. הדגש, גם בכיתה מתקדמת, צריך להיות על צפייה אקסטנסיבית, כלומר עיסוק בנושא אחד עיקרי או בכמה מושגים משמעותיים המופיעים בכתבה, בעיה אחת - מבלי 'להוציא את המיץ' לכתבה. עבודה קשה מדי, בהקשר זה, עלולה להחטיא את היעד.

גם אין להרבות בשימוש בלוח בעת הוראת קטע טלביזיוני. עיקר העבודה על קטע כזה צריכה להיעשות בשיחה שבין המורה לתלמידים.

ולגבי הטכניקה של ההוראה: כדי להתגבר על הקושי שבקליטת כתבה טלביזיונית עתירת דיבורים, אפשר לחלק את הצפייה לקטעים קצרים ולמקד את ההתייחסות לקטע סביב עניין אחד, תוך הפניית תשומת הלב למידע שניתן להפיק מאלמנטים חזותיים שונים (שפת הגוף, נופים...), בכיתה מתקדמת אפשר לוותר על חלוקה לקטעים ולתת 'משימה ממקדת' לצפייה בכל הכתבה.

גיליון לב תחום השו"ה - יולי 1995
ה ה ל י כ ה ש ל ו ם

נושאי המשך ג הוקדשו לנושא זה. גם בגדיש ב הופיע מאמר נרחב מאת דליה הופשטטר, העוסק בהתוויית העקרונות הכלליים של הוראת משרדי חדשות וקטעים מיומני חדשות טלביזיוניים ובאפיון ההפעלות בכיתה במסגרת הוראה זו. אולם לגיליון זה של עברורים ייחוד בולט משלו: כל אולפן יקבל קלטת וידיאו שבה מופיעים קטעי היומן המנותחים בדפים אלה, וכן קטעים נוספים. המורה יקבל איפוא, לראשונה, הצעה מפורטת לטיפול בקטעי יומן-טלביזיה אקטואליים, העוסקים בבעיות המרכזיות של התגבשות היחסים החדשים בין ישראל לבין שכנותיה ובינה לבין העם הפלשתינאי, ובמצורף לזה קטעים משמעותיים שיוכל להביאם לכיתה בלא טרחות טכניות יתרות (מכשיר וידיאו באולפנים הפך כבר עניין מקובל למדי).

אנו ממליצים למורים לעיין בגיליונות עברורים ונושאי המשך שהוכרנו לעיל. נחזור, עם זאת, בקצרה על כמה מקווי הייחוד של הוראת קטעי טלביזיה באולפן, תוך הדגשת ההבדל בין חבנת הנצפה להבנת הנקרא של טקסט.

הבדל חשוב בין שיעור היסטוריה לרכישת מושגים היסטוריים ואקטואליים באמצעות הטלביזיה טמון בעיקר בכך שהטלביזיה

פתיח

לקלוט קלטת

השנה שבה הייתה מערכת החינוך אמורה לעסוק בנושא המרכזי 'ישראל במזרח התיכון - תהליך השלום', מתקרבת לסיומה, אולם אקטואליות הנושא וחריפות הפולמוס שהוא שרוי בו לא פנו, והוא ימשיך להיות מוקד לדיון הציבורי והפוליטי עוד שנים ארוכות, אפילו אם יניבו מהלכי הממשלה הנוכחית פירות ממשיים בדמות הסכם שלום עם סוריה ועיצוב מערכת יחסים יציבה ובונה עם הרשות הפלשתינאית.

לשם השלמת העיסוק בנושא השלום, בחרנו גם אנחנו, ב'פריצת הדרך' משלנו - גיליון עברורים המטפל בהוראת קטעים מיומני חדשות בטלביזיה, המעלים את עמדותיהם ואת התייחסותם של ישראלים לחיזה השלום עם ירדן ולחיזה האפשרי עם סוריה (ובתוך זה, כמובן, לבעיית השטחים שכבש צה"ל ב-1967 ובהם חיים כיום קרוב ל-130,000 ישראלים - בשלוש הגזרות: הגולן, יהודה ושומרון, ועזה).

לימוד עברית באמצעות כתבות או תשדירי טלביזיה מסוגים שונים איננו עניין חדש כשלעצמו - לא במערכת ההוראה באולפנים שלנו ולא בעברורים ובפרסומים אחרים שמוציא לאור האגף שלנו: עברורים טו וכן

טלביזיה במעגל השלום

השלום הקונסנזואלי: ירון

בחרנו להדגים את חתימת חוזה השלום עם ירון, ואת השקפתם של הישראלים על האפשרויות והסיכויים שפותח החוזה, בכתבה על קיבוץ אשדות יעקב (מתוך 'יומן השבוע'). קיבוץ ספר, שבשנים שלאחר מלחמת ששת הימים סבל קשות מהפגזות וחרידות מהצד הירדני ועתה עומד במרכז של פיתוח 'תיירות שלום' בגבול הישראלי-ירדני. הכתבה מיוערת לכיתות בחודש הרביעי-חמישי של האולפן.

מטרות הצפייה

1. לרכוש מושגים הנחוצים להבנת טקסטים (חזותיים ואחרים) העוסקים בסכסוך הישראלי-ערבי ובתהליך השלום.
2. לעקוב אחר רצף האירועים ההיסטוריים בהקשר יחסי ישראל-ירדן.
3. להיות מודע לרצפי ליבם ומחשבותיהם של אנשי הספר (הגבול) עם בוא השלום.
4. להסיק מסקנות לעתיד לגבי הסכסוך. על בסיס ידיעת העבר ומידע בנושאים הנוגעים לעניין.

שיחת רקע

להסביר מושגים גיאוגרפיים חיוניים: הגבול המזרחי של ישראל, נהר הירדן, קיבוץ מושגים היסטוריים: מלחמת השחרור, מלחמת ששת הימים - 'שישים ושבע', הסכם שביתת הנשק, מלחמת ההתשה, הלגיון (הירדני), מסתננים, מושגים ייחודיים יותר לכתבה: גדה, 'גשר' הישנה (הנקודה שבה ישנו בתחילה אנשי אשדות יעקב בטרם עלו לקרקע במקומם כיום), נהריים - תחנת הכוח (שהקים

דוטנברג), פינז' 'מרכז הארץ' - בניגוד ל'ספר' וכניגוד לצפון הארץ, 'בונים מגדלים' (ביטוי).

לפני שניגשים לצפייה בכתבה, צריך לשוחח על מיקומה של אשדות יעקב, בעזרת מפה. המורה יאמר לתלמידים: אנחנו עומדים לצפות בכתבה על קיבוץ אשדות יעקב; הכתבה נעשתה לפני חתימת חוזה השלום עם ירון. אפשר לשאול את התלמידים: מה הייתם רוצים לדעת על הכתבה ששמה (הכותרת שלה): 'אשדות יעקב מחכה לשלום'?

השאלות הצפויות מפי התלמידים: איפה נמצאת אשדות יעקב? מה הקשר של אשדות יעקב לשלום עם ירון? מה האנשים שם מרנישים? ממה הם מפחדים? (ראה טבלה) מה מיוחד באשדות? איזה אנשים יושבים שם? על חלק מהשאלות יצטרך המורה לענות כבר בשלב ההקדמה. הוא יראה על המפה את אשדות יעקב ויתאר את מיקומה בעזרת המונחים: קרוב ל(טבריה, וכז), רחוק מ, מורח, מערב, גדה, נהר הירדן. משנמצאה אשדות על המפה, מקבלים כבר התלמידים למעשה את התשובות על השאלות: איפה נמצא הקיבוץ? מה הקשר של הקיבוץ הזה לשלום? מה המיוחד בקיבוץ הזה? ראיית הנקודה על המפה ממחישה היטב את הסכנות ואת הקשר של הקיבוץ לירדן ולסכסוך, וכמו-כן היא מבהירה את דברי האנשים ואת תקוותיהם ופחדיהם.

אפשרות שנייה לפתיחה: המורה יאמר לתלמידים: אנחנו עומדים לצפות בכתבה על קיבוץ אשדות יעקב, זמן קצר לפני שנחתם הסכם השלום עם ירון. באשדות יעקב בנו גשר שמקשר בין ישראל לירדן, עכשיו שהבנייה נגמרה, חברי הקיבוץ מדברים על השלום, על העבר של הקיבוץ ועל העתיד. וישאל: מה, לדעתכם, יגידו החברים? האם, לדעתכם, הם בעד השלום/נגד השלום? מדוע? מהן, לפי דעתכם, התקוות שלהם? הפחדים?

מהלך העבודה

כללי

- * מאחר שהכתבה מורכבת וארוכה למדי, יש לחלק אותה לשניים או לשלושה חלקים (ישנה גם אפשרות לצפות בה בפעם הראשונה בשלמות, בלא שתוטל מטלה).
- * יש לצפות בכל חלק פעמיים.
- * התלמידים יפיקו מידע מחלקי הכתבה

בעזרת שאלות ממקורות של המורה, המסייעות להגיע למידע המשמעותי. לאחר מכן, אפשר לצפות בשלמות בכתבה.

- * כדאי שהתלמידים יבצעו את מטלות הפקת המידע, שהטיל עליהם המורה, בקבוצות (שיבצעו כל אחת מטלה שונה).
- * אחרי כל שלב בצפייה, חשוב 'לאסוף' את המידע מהלומדים - כדי לוודא שהדברים הובנו, וכדי להבהיר מה שלא הובן. המורה ישתמש במפה כדי לחזור ולהצביע על מיקום אשדות יעקב ושאר הנקודות המוזכרות בכתבה, כן ישתמש בחומרים משלימים מהתחום ההיסטורי והגיאוגרפי.

הצעת עבודה לכיתה רגילה (מטלות צפייה בעל-פה):
חלק א

צפייה ראשונה

לקבוצה א - הקשיבו לדברי אלי ארוז (הבחור הצעיר יחסית), הביטו במפות ובתוכניות שלו: האם הוא אופטימי או פסימי? איך אתם יודעים? מה יהיה, לפי התוכניות שלו, בעמק הירדן כשיבוא השלום?

לקבוצה ב - הקשיבו לדברי החברים המבוגרים (הזקנים): מה הם אומרים על העתיד של האזור כשיבוא השלום? האם החברים הוותיקים ואלי ארוז שמחים לקראת השלום? האם הם מאמינים בו? (בניסוח אחר: האם הם אופטימיים?)

אחר-כך - איסוף המידע. צפייה שנייה, המלווה בשאלה: איך נראה העתיד לאנשי אשדות יעקב?

חלק ב

צפייה ראשונה

לקבוצה א - מה מספרת הדודה (החברה המבוגרת) על ההיסטוריה של הקיבוץ (על המלחמות והחיים בקיבוץ בזמן המלחמה)?

לקבוצה ב - הסתכלו בתמונות הישנות (בשחור-לבן, סטילס). מה הן מספרות על מה שקרה באשדות יעקב בזמן המלחמה.

אחרי הצפייה - המורה 'אסוף' מפי התלמידים את סיפורה של אשדות יעקב. הסיכום של דברי התלמידים יעשה על הלוח, תוך הצלבה עם מה שנלמד קודם לכן על אשדות יעקב, על מלחמה השחרור ועל מלחמת ההתשה באזור (שימוש במושגים שנלמדו כרקע).

צפייה שנייה

לקבוצה א - מה אומר הקריין על ההיסטוריה של אשדות יעקב?
לקבוצה ב - מה מספרת צ'רנה (החברה הזקנה)

מתכוונת? מדוע התוכניות של אלי מסכנות את מה שהם בנו? האם יש כאן קשר בין גיל ל'אמונה'?

(ועל יכולת יורשיו) לכבד הסכמים? על הצבא הירדני? על ההיסטוריה של ירדן כמדינה? על הכלכלה? על הגבול שלה עם ישראל? על מקורות המים שלה?
אפשר להשתמש לצורך זה ב: כותרות עיתונים בתוספת מאמרי פרשנות (משוכתבים) על השלום עם ירדן; ידיעות וכתבות העוקבות אחר תהליך השלום.

1948	אשדות יעקב התקרבות האויב, פינוי הנשים והילדים	מדינת ישראל מלחמת השחרור	יחסי ישראל-ירדן הסכם שביתת הנשק
1967	מלחמת ששת הימים	מלחמת ששת הימים	שיחות חשאיות. ירדן פותחת במלחמה ומאבדת את הגדה לישראל
1967-1971	מסתננים, מחבלים, הפגזות, פגיעה במבנים, שינה במקלטים	מלחמת ההתשה	נוכחות של ארגוני הפלשתינאים בירדן עד לדיוכים בידי חוסיין בקיץ 1971 ('ספטמבר השחור')
1994	בניית גשר שייך-חוסין; גשר השלום	הסכם עם הפלשתינאים הסכם שלום עם ירדן	הסכם שלום

יהודה ושומרון - פסיפס המתנחלים

הכתבה המובאת בקלטת מציבה מעין סיפור מסגרת: בתחילתה ובסופה הפגנות המוניות, תוך הדגשה של המאסה האנושית של המתנחלים; ואילו הפרטים (אייטמס) של השיחות, המשולבות בצילומי ההפגנות, עוסקים בפרט ויוצרים תחושה של פסיפס אנושי ורעיוני המרכיב את הכלל המוצג בתחילה ובסוף.

אי-לכך, המטרה המרכזית של לימוד הקטע הזה תהיה להבין את המתח הקיים בין המתנחלים (המתיישבים ביהודה, שומרון ועזה) כגוף כולל המשרד כוח, לבין המצוקה האישית והחרדות של בני-האדם, הפרטים המרכיבים אותה.

מומלץ לעסוק בכתבה זו בכיתה ברמה גבוהה, כדי שניתן יהיה לרדן במשמעויות ובהבחנות חשובות העולות מן הכתבה.

מושגי היסוד, הנדרשים להבנת הכתבה, הם: מתנחלים, הקו הירוק, מצוקה - ומונחים קרובים לה: חרדה, לחץ.

הכתבה מורכבת משלושה פריטים או חלקים:

- הפגנה המונית; הרקע הפוליטי
- ראיון עם הפסיכולוג מוס; ראיון עם מנהל המדרשה סלונים; ראיון עם קצובר
- הריינים במכון לטיפול החוסן הנפשי; השיחה ביישוב עלי-זהב; הפגנה המונית; כדאי לחלק את הצפייה לחלקים, וכן לקיים מספר צפיות.

החלק הראשון

לאחר שיחת רקע, שבה יובהרו המושגים 'יהודה ושומרון', 'מתנחלים', 'הקו הירוק', מוצע לשאול את התלמידים מהי הבעיה המרכזית של המתנחלים שהכתבה תעלה. לאחר הצפייה (הפגנה + רקע), אפשר לעורר דיון בין התלמידים, ולבקשם להביא הנמקות

צפייה שנייה

לקבוצה א: הקשיבו לדברי דרורה בונים - על מה היא חולמת? איך היא קושרת בין העבר לעתיד?

לקבוצה ב: הקשיבו לדברי צ'רנה נמרי - איך היא רואה את העתיד? מה היא מרגישה כלפי השלום? מדוע 'שלום כבר כאן'?

אחרי הצפייה - פעילות אפשרית: לבקש מהתלמידים להשלים משפטים שהמורה כתב קודם לכן את ראשיתם (את הנושא והנושא שלהם) על הלוח: הם הוצים ... הם חולמים ... הם מקווים... הם רואים... על התלמידים לכתוב עתה, על פי מה ששמעו: ... להגיע לירדן כמו לטבריה, שיפתחו את גשר הישנה, שיהיה הכול חופשי-חופשי - כמו שכנים טובים... החלום הפך לחוץ... השלום כבר כאן...

אפשר לשוחח על השלום - לפי דברי החברים בכתבה: סיכונים, סיכויים, חששות.

אפשר להשוות בין העבר, ההווה והעתיד (הצפי) - על-פי הכתבה, וכן לערוך טבלת סיכויים מול סיכונים (לפי הכתבה, לפי ידע שהצטבר אצל הלומדים, לפי איך שרואים זאת הירדנים ולפי איך שרואים זאת הישראלים).

הרחבה: מה אני יודע/אנתנו יודעים על ירדן, הירדנים (העם, האזרחים), על התנהגות המלך חוסיין בזמן - מלחמת ששת הימים/ספטמבר השחור/ מלחמת המפרץ? על יחס הירדנים לשלום כיום? על יכולתו של המלך חוסיין

על החיים בקיבוץ בזמן המלחמה (על הישיבה במקלטים, על הילדים והסבל)? אחרי הצפייה התלמידים יסכמו בצורה מסודרת את הסיפורים ששמעו. המורה יחזק את הסיפורים על ידי התייחסות לעבודות ולתאריכים שהזכירו החברים (יוסיף רקע 'כשיש צורך').

אפשר לעשות טבלה (ראו למעלה) המשווה בין ההיסטוריה של אשדות יעקב להיסטוריה המקבילה של המדינה כולה ושל יחסי ישראל-ירדן (הטור השמאלי יהיה פרי השלמה של המורה).

חלק ג

צפייה ראשונה

לקבוצה א: הסתכלו בתמונות: איזו הרגשה נותנות לנו התמונות? (שלווה, שקט, תקווה, שלום)

לקבוצה ב: הקשיבו לדברי צ'רנה נמרי: מדוע היא לא כל-כך מאמינה בתוכניות של אלי ארוז? מדוע היא אומרת 'אלי בונה מגדלים באוויר? מדוע היא סקפטית?

אחרי הצפייה: המורה יאסוף מהתלמידים את 'החלומות' והתוכניות - מול הסקפטיות של צ'רנה נמרי.

צ'רנה אומרת: 'בנינו משהו אחר' - למה היא

מן הכתבה לגבי השאלה: האם הבעיה המרכזית שלהם היא פוליטית או פסיכולוגית (נפשית). בשלב זה, ניתן גם לבקש מהתלמידים להעלות השערות לגבי האופן שבו תפתח הכתבה.

החלק השני

חלק זה מורכב משלושה ראיונות. אפשר לחלק את הכיתה לקבוצות ולהטיל על כל קבוצה להתמקד ברמת אחרת, תוך הפניית תשומת הלב לעיסוק המקצועי של כל מרואיין. בכיתה ברמה גבוהה יותר, אפשר לזוותר על החלוקה לקבוצות ולבקש מהכיתה למצוא את ההבדלים בין השלושה.

לאחר הצפייה בחלק זה, יתפתח בכיתה דיון שבמרכזו: א. בדיקת ההשערות שהעלו התלמידים קודם לכן - לאן הובילה הכתבה? ב. ראיית השונה והשווה בין הרמויות המדברות. ניתן לעמוד על ההבדלים בין דרך ראייתו של הפסיכולוג לבין השקפות השניים האחרים, המדברים על אינסטינקט של חיה או על כוח הנובע מממות. כדאי שהמורה ישתמש בשיחה במנוחים הפסיכולוגיים שמשמיעים המרואיינים.

החלק השלישי

חלק זה מביא דיונים במסגרות שונות. גם כאן כדאי שהתלמידים, לאחר הצפייה, ינסו לעמוד על השונה בתכנים המושמעים בשתי המסגרות: מה אומרים ומהי רוח הדברים בישיבת המורים - ומהי רוח הדברים הנאמרים בעלי-זהב?

לסיכום, מורה יראה שוב את כל הכתבה, בשיחה שלאחר הצפייה השנייה, המלאה, המורה ינסה לעמוד על התלמידים על הדרך שבה הם (או רוב הצופים בכתבה בכלל) עברו מראיית המתנחלים כמושג כולל, לראיית הפסיפס האנושי והרעיוני המרכיב מושג זה - מה שגורם גם לראות בעיניים אחרות את ההפגנות ההמוניות.

רמת הגולן - נווה אטיב כמשל

כדאי שהמורה ידון עם התלמידים בכיתה בשלושה נושאים, במסגרת שיחה מכינה, לפני שייגש לצפייה בכתבה זו:

1. רמת הגולן וחשיבותה האסטרטגית והשלכות השלטון ברמה על מצב הביטחון של

יישובי עמק הירדן, נסיבות הכיבוש של הרמה, ההרכב הדמוגרפי של הרמה - השונה מן ההרכב של חבלי יהודה, שומרון ועזה, אופי הוויכוח בישראל על הרמה;

2. הדרוזים והקשר בינם לבין מדינת ישראל (אפשר לקרוא לצורך זה בכיתה קטע מספרות או מהעיתונות), בנושא זה יש לדון בשיעור קודם, בלא קשר ישיר לכתבה.

3. ההתיישבות כמפעל שאפיין את הציונות. המורה יוכל להיעזר כאן בקטע 'יישובי חומה ומגדל' המופיע בפרקי קדיאה בתולדות העם והארץ - מקומות, עמ' 48-49) וכן בסיפור תל חי (אם הצפייה בכתבה נעשית סמוך ל'יא בארד). גם את העיסוק בנושא זה יש לעשות כיחידת לימוד נפרדת, ומן-מה לפני הצפייה בכתבה.

מבחינת סדר הטיפול בנושאים, העיסוק בנושא מס' 1 (רמת הגולן וחשיבותה האסטרטגית) צריך לבוא אחרי העיסוק בנושאים 2 (הדרוזים) ו-3 (ההתיישבות).

באשר לכתבה: הדיון המרכזי בכיתה יהיה בשתי שאלות העולות בה -

1. שאלת זכותו של המתיישב הישראלי להקים יישוב על שטח שנכבש מידי הסורים;
2. שאלת זכותו של הדרוזי (תושב רמת הגולן) לייצג את תושביו הסורים (הערבים) של הכפר, שעל חורבותיו נבנה היישוב הישראלי.

נחלק את הצפייה בכתבה ל-3 שלבים (בכל שלב ניתן לחזור על הצפייה עד 3 פעמים):

שלב ראשון: נצפה בכתבה מתחילתה, ללא המונולוג של הבן הדרוזי, ד"ר תייסיר מרעי. תוך התמקדות בנפשות הפועלות וביחסים ביניהן. יש כאן אנשים המייצגים שני מתנות - מיהם? מה היחסים ביניהם? איך אנחנו מתרשמים מכל אחת מהדמויות? מה אומר הזקן? (בכיתה ברמה גבוהה אפשר להיעזר בכתוביות, אבל למעשה אין הכרח בכך: הפרטים אינם חשובים, וניתן לנחש שהזקן מתאר מה שהיה במקום בעבר; לצורך הניחוש, אפשר להיעזר הן בתמונות הגוף והן בדבריהם של המתיישבים הישראלים.) איזה תפקיד ממלא כל צד ביחס לצד האחר?

מלבד הדרוזים והישראלים, ישנו אדם נוסף ברקע, שאינו נראה וקולו כמעט שאינו נשמע. מיהו? (הכתבת). מהו יחס המתיישב אליה? מדוע הוא מתייחס כך? (ניתן לדון כאן בקצרה בשאלת מקומה של התקשורת בוויכוח

הציבורי). כשהמרואיין אומר לכתבת: 'המפלגה שלך', לאיזו מפלגה הוא מתכוון? מניין לנו?

שלב שני: גם כאן נצפה בכתבה ללא המונולוג שבסיומה. כאן נתמקד בשני נושאים שהישראלי מתייחס אליהם: 1. זכותו של הישראלי להתיישב על חורבות הכפר הסורי שכבש הצבא הישראלי; 2. זכותו של הדרוזי לייצג את התושבים הסורים שישובו במקום שבו הוקם לימים היישוב נווה אטיב.

מהן טענותיו של הישראלי לגבי השאלה הראשונה? האם, על סמך שיחת הפתיחה (של המורה עם התלמידים), אפשר לסייע לו בנימוקים נוספים? הוא אומר שהוא 'גאה' - במה הוא גאה? מדוע הוא גאה? מה הטענות שלו לגבי הדרוזי ('מה הוא מהפשי? כלומר, מה זכותו לרבר בשם הסורים המוסלמים שישובו כאן?)

שלב שלישי: בשלב זה, נצפה בראיון עם הדרוזי, ד"ר מרעי, ונתמקד בתשובותיו לשתי הטענות שדגנו בהן בשלב הקודם.

לפני הצפייה בראיון, נחזור לתמונות הראשונות, שהופיעו בתחילת הכתבה, ובהן נראים האב הדרוזי ובנו, ונשאל את הלומדים מהי התרשמותם מן הרמויות.

לאחר הצפייה הראשונה, נבקש התייחסות לאותה התרשמות: האם יש פער בין הרושם הראשון לבין מה שמתגלה בכתבה? (למשל, האם העברית השוטפת, הביטוי הבהיר ותואר הדוקטור של הבן היו צפויים?)

נחזור ונצפה בקטע זה, והפעם השאלה תהיה: באילו נושאים ד"ר מרעי מתמקד? אחר-כך נחפש תשובות מפורטות יותר: מהי תשובתו לשאלת זכות הישיבה במקום? מהי תשובתו לשאלת זכותם של הדרוזים לייצג את הסורים? ומכאן עולות שאלות משנה: איך מגדיר את עצמו הדרוזי של רמת גולן מבחינה לאומית? איך זה מתיישב עם הדברים שאמרנו בשיעור שהקדשנו לדרוזים?

עיסוק מקיף בכתבה מסוג זה, כפי שהצענו כאן, מאפשר לתלמידים לראות את השאלות הפוליטיות, המוסריות והאנושיות הכרוכות בוויכוח על ה'שטחים' באופן מורכב ואולי חד-צדדי פחות מכפי שהם רגילים לו.